

Міністерство освіти і науки України
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет *економіки та менеджменту*
Кафедра *економіки та підприємництва*
ім. проф. І.М.Брюховецького

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Економічний механізм підприємства
(Нормативна)

Реалізується в межах освітньої програми **Підприємництво та торгівля**
за спеціальністю **076 «Підприємництво та торгівля»**
на **2 (магістерському)** рівні вищої освіти

Розробник: (stsh) Терещенко С.І. професор кафедри, доктор економічних наук

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва	протокол від 15 травня 2023 року №16
	Завідувач <u>stsh</u> - Терещенко С.І. кафедри

Погоджено:

Гарант освітньої програми stsh (С.І. Терещенко)

Декан факультету, де реалізується освітня програма _____ (М.О. Лищенко)

Рецензію на робочу програму (додається) надали: stsh Ковбаса О.М.

stsh Строченко Н.І.

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації stsh (Баранік Н.М.)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 12.09. 2023 р.

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Економічний механізм підприємства			
2.	Факультет/кафедра	Економіки та менеджменту/економіки та підприємництва ім. проф. І.М. Брюховецького			
3.	Статус ОК	Нормативна			
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	Підприємництво та торгівля /076 «Підприємництво та торгівля»			
5.	Рівень НРК	7			
6.	Семестр та тривалість вивчення	2 семестр, 1-10 тиждень			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	3			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) заочна			Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	106
		8	6	–	
9.	Мова навчання	українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Терещенко Світлана Іванівна, доцент кафедри економіки та підприємництва ім. проф. І.М.Брюховецького (ауд.№405 корпус економічного факультету)			
10.1	Контактна інформація	097- 265-04-42, s.i.terechenko@gmail.com			
11.	Загальний опис освітнього компонента	«Економічний механізм підприємства» - забезпечує розширення та поглиблення знання в галузі основ теорії та практики мотиваційного менеджменту; формування умінь і навичок майбутніх фахівців щодо мотивації різних категорій працівників і колективів в практиці управління з метою поліпшення якісних показників роботи. Вивчення навчальної дисципліни «Економічний механізм підприємства» завершується підсумковим контролем у формі іспиту.			
12.	Мета освітнього компонента	Мета навчальної дисципліни – є формування розкриття та теоретичних основ управління мотивацією праці; детальний розгляд матеріальних, нематеріальних, виробничо-побутових та соціальних елементів системи мотивації; аналіз мотиваційного потенціалу підприємця; засвоєння методик оцінювання персоналу; розкриття взаємозв'язку оцінювання працівника та оплати праці; вивчення практичного досвіду мотивації персоналу, нагромадженого в кращих компаніях.			
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1.Освітній компонент базується на дисциплінах з циклу бакалаврської підготовки (економічна теорія, системи технологій, статистика, економіка підприємства) 2.Освітній компонент є основою для написання кваліфікаційної магістерської роботи			
14.	Політика академічної доброчесності	Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.			
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2528			

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення дисципліни «Методи наукових досліджень та підтримання принципів академічної доброчесності» студент очікувано буде здатен:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК	Як оцінюється ДРН
	ПРН 3	
ДРН1: здатність розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.	x	Гести множинного вибору, розв'язання задач

ПРН 3. Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Розподіл в межах загального бюджету часу, заочна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	Пз		
Тема 1. Поняття про внутрішній економічний механізм підприємства Суть та структура внутрішнього економічного механізму підприємства Принципи і чинники внутрішнього економічного механізму підприємства Форми існування внутрішнього економічного механізму підприємства Передумови функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства..... 38				О (1-28) Д (1-17)
ТЕМА 2. Підприємство і організаційно-структурні механізми його функціонування Підприємство як об'єкт функціонування його внутрішніх економічних механізмів Структуризація підприємства як важливий внутрішній організаційний механізм Виробнича структуризація підприємства Організаційна структуризація підприємства Організаційні структури управління на підприємстві Порядок створення внутрішньогосподарських підрозділів підприємства				О (1-28) Д (1-17)
ТЕМА 3. Внутрішні ринково-цінові механізми функціонування підприємства внутрігосподарський комерційний розрахунок				О (1-28) Д (1-17)

Сутність внутрігосподарського ринку і трансфертних цін, принципи їх формування Методи розробки трансфертних цін і перетворення їх на механізми функціонування внутрігосподарського ринку Сутність госпрозрахунку і внутрігосподарського розрахунку Нормативно-правове регулювання внутрігосподарських відносин				
ТЕМА 4. Система планування як важлива складова економічного механізму підприємства Сутність внутрішньогосподарського планування Принципи і методи розробки внутрішньогосподарських планів Нормативна база планування ТЕМА 5 Сутність і порядок розробки виробничої програми підрозділу Структура виробничих програм внутрігосподарських підрозділів Методи оцінки продукції у виробничих програмах Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю Забезпечення виробничої програми трудовими ресурсами				О (1-28) Д (1-17)
ТЕМА 6. Механізми управління витратами і прибутком підприємства Склад витрат підрозділів і порядок їх планування Формування бюджетів підрозділів Планування собівартості продукції Планування прибутку виробничих підрозділів				О (1-28) Д (1-17)
ТЕМА 7. Механізми стимулювання підрозділів Роль, форми і джерела стимулювання Стимулююча функція оплати праці Оплата праці за кінцевим колективним результатом і її стимулююча роль Стимулювання через участь у прибутку				О (1-28) Д (1-17)
ТЕМА 8. Матеріальна відповідальність за результати роботи Зміст і форми матеріальної відповідальності Методи обчислення збитків і економічних санкцій Особливості внутрігосподарської матеріальної відповідальності				О (1-28) Д (1-17)
ТЕМА 9. Оцінка і контроль діяльності підприємства, як важливий його внутрішній механізм Загальне поняття про контроль діяльності підрозділів Оцінка діяльності внутрішньогосподарського підрозділу і її критерії Чекова форма внутрішньогосподарського контролю Внутрішньогосподарський облік як важлива форма контролю діяльності підрозділів				
ТЕМА 10. Діагностика й оптимізація операційної системи і вепм та їх кадрове забезпечення Методичні основи аналізу й оптимізації операційної системи підприємства				

Діагностика внутрішнього економічного механізму підприємства				
Кадрове забезпечення ВЕМП				
ВСЬОГО	8	6	106	120

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1: здатність адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, розрахункових завдань,
ДРН2: вміння розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань,
ДРН3: здатність впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.	Лекція, практичне заняття,	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань,

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу	30/30%	Протягом семестру
2.	ІРЗ (індивідуальне розрахункове завдання)	30/30%	Протягом семестру
3.	Тестування	40/40%	Протягом семестру

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Опрацювання теоретичного матеріалу	<18 балів	18-21	22-27	28-30
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
ІРЗ	<18 балів	18-21	22-27	28-30

	<i>Завдання не виконано</i>	<i>Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки</i>	<i>Завдання виконано, але існують несуттєві помилки</i>	<i>Завдання повністю виконано. Помилки відсутні</i>

5. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в (Kahoot / Quizizz / Moodle)	По закінченню кожного модуля
2	Заповнення відомостей самооцінювання	По закінченню відповідної теми
3	Усний зворотний зв'язок від викладача під час виконання ІРЗ	Під час виконання ІРЗ

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74		
60-68	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

1. Аграмакова Н. В., Литовченко І. В. Сутність компенсаційного пакету як інструменту управління соціально відповідальним підприємством. Економічні проблеми сталого розвитку: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф. (Суми, 11–12 травня 2016 р.). Том 1., 2016. С. 266–267.

2. Закон України «Про оплату праці». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

3. Замула І.В., Шиманська К. В. Поняття мотивації працівників, її види та зв'язок із системою бухгалтерського обліку. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/ptmbo/2011_2/19.pdf.

4. Кодекс законів про працю України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/32208/page>.

5. Колот А. М., Цимбалюк С. О. Мотиваційний менеджмент: практикум Київ, 2013. 348 с.

6. Колот А. М., Цимбалюк С. О. Мотиваційний менеджмент : підручник. Київ : КНЕУ, 2014. 479 с.
7. Биканова О. Мотивація праці як важливий чинник забезпечення ефективного управління персоналом підприємства. URL: <http://confcv.at.a/forum/53-482-1>
8. Лоулер Е. та ін. Мотиваційний менеджмент: теоретичний аспект. Київ, 2017. 160 с.
9. Нижник В. М., Харун О. А. Механізм мотивації високопродуктивної праці персоналу в сфері публічного управління підприємств: монографія. Хмельницький, 2011. 210 с.
10. Перетятко М. О. Компенсаційний пакет, як засіб стимулювання працівників в Компанії URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/157.pdf>.
11. Прохоровська С., Островерхов В., Запорожан Л. Винагорода за працю в мотивації персоналу в сфері публічного управління. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. 2018. №. 22. С. 92–97.
12. Семенова Л. Ю., Татарінова К. С. Розробка ефективного мотиваційного механізму діяльності підприємства. Молодий вчений. 2017. Т. 65. №. 1. С. 239–241.
13. Шкільняк М. Менеджмент у системі корпоративного управління. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2016. №. 2. С. 7–20.
14. Шушпанов Д. Г. Мотиваційний менеджмент: консп. лекцій. Тернопіль. 2009. 20 с. URL: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv-tneu/sh/507-2011-12-01-12-23-00.
15. Шушпанов Д. Оплата праці та мотиваційний менеджмент працівників в Україні: сучасний стан та напрямки вдосконалення. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль. 2011. Вип. 9, ч. 3. С. 347–350.
16. Щербак В. Г., Коваленко М. Ю. Мотиваційний менеджмент в сучасних умовах підприємництва в Україні. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки. 2017. С. 99–112.
17. Ярмош В. В. Підходи до класифікації сучасних методів мотивації персоналу в сфері публічного управління Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль, 2014. Том 15. № 3. С. 263–268.
18. Herzberg F. Motivation to work. Routledge, 2017. 218 p.

6.2. Додаткові джерела

4. Терещенко С.І., Тінгаєв В.О. Складові сучасного матеріально-технічного забезпечення малого бізнесу. Матеріали Міжнародної наук.-практ конференції: «Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики» 26.01.2023. Ломж, Польща: Міжнародна академія прикладних наук. 2023. Ч.3. с.291-295.
5. Терещенко С.І., Бас О.Ю. Теоретичні засади креативної економіки. Матеріали Міжнародної наук.-практ конференції: «Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики». Ломж, Польща: Міжнародна академія прикладних наук. 2023. Ч.3. с.270-274.
6. Терещенко С.І., Гордієнко С.Л. Товарна політика підприємства, як напрям формування товарного портфелю. Матеріали Міжнародної наук.-практ конференції: «Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики». Ломж, Польща: Міжнародна академія прикладних наук. 2023. Ч.3. с.278-281.
7. Терещенко С.І., Гримайло О.В. Інноваційні форми організації роздрібною торгівлі. Матеріали Міжнародної наук.-практ конференції: «Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики». Ломж, Польща: Міжнародна академія прикладних наук. 2023. Ч.3. с.281-286.
8. Терещенко С.І., Загородній М. Реалізація програми кадрових заходів щодо підвищення ефективності управління трудовими ресурсами. Матеріали Міжнародної наук.-

практ конференції: «Цифрова трансформація та диджитал технології для сталого розвитку всіх галузей сучасної освіти, науки і практики». Ломж, Польща: Міжнародна академія прикладних наук. 2023. Ч.3. с.286-291.

9. Терещенко С.І., Звоновський Р.А. Основні мотиваційні засади управління потенціалом аграрного підприємства. Міжнародної наук.-практ конференції: Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення. (випуск 75) 06 березня 2023. С. 89-91.

10. Терещенко С.І., Ломака Я.І. Переваги застосування агровольтаїки вітчизняними фермерськими господарствами. Міжнародної наук.-практ конференції: Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення.(випуск 75) 06 березня 2023. С.91-93

6.3. Програмне забезпечення

Стандартні пакети прикладних програм MS Office